

HJÄLP TILL KONSTNÄRER FÖR 2 MILJONER PER ÅR

Om Konstnärernas Hjälpfond

Konstnärerna tillhör de mest ekonomiskt utsatta som yrkesgrupp i landet. Medelinkomstnivån ligger runt knappt 10 000 kronor i månaden. Visserligen är det självvalt yrke där det knappast är pengarna som lockar. Istället är det friheten och tillfredsställelsen att arbeta med skapande verksamhet som är dragkraften, och det finns alltid förhoppningen att arbetet också ska ge ett hyggligt ekonomisk utfall. Men den bistra verkligheten är för de allra flesta konstnärer ett livslångt yrkesliv med en ständigt gnagande oro för att pengarna ska räcka.

Det finns inget socialt skyddsnät för konstnärer, de betraktas som egenföretagare och har så att säga sig själva att skylla om tiderna är dåliga. Vad händer vid sjukdom, olycksfall, eller vid pensioneringen? Det är bara att konstatera att konstnärer inte har mycket att falla tillbaks på vid sjukdom eller när pensionsåldern infinner sig. Om de inte mot all förmodan har byggt upp en egen sjuk- eller pensionsförsäkring under sitt yrkesliv. Eftersom konstnärskapet ofta ses som en livsstil och ett grundläggande livsbehov kommer man inte att sluta jobba vid 65 år, utan alla räknar med att fortsätta sitt yrke så länge man orkar. Ekonomiskt är man också helt enkelt tvungen att fortsätta.

Men det är nog få som känner till att det finns en inte oansenlig fond i landet för hjälp till konstnärer. Och att den har funnits i över 80 år! Den heter Stiftelsen Konstnärernas Hjälpfond, och är Sveriges största enskilda fond för konstnärer med behov av hjälp. Årligen utdelas ca 2 miljoner kronor. Enligt fondens stadgar lämnas bidrag till konstnärer som på grund av ålder eller sjukdom fått sin arbetsförmåga nedsatt och är i behov av ekonomiskt stöd. Bidragen ges antingen som ett tillfälligt stöd vid sjukdom eller som årlig pension efter fyllda 65 år.

"Kamratkänsla, offervilja, fantasi lade grunden till Stiftelsen konstnärernas hjälpfond". Dessa ord i relief på en bronstavla hängande i Konstnärshuset i Stockholm vittnar om det betydelsefulla initiativ som togs vid Konstnärsklubbens sammanträde torsdagen den 5 mars 1936. Det hela började alltså en sen kväll i mars för över 80 år sedan på Konstnärsklubben i Stockholm. "Konstnären Ewald Dahlskog fattades av en helig eld som kom honom att flyga upp på stolen och med glödgd inspiration plädera för att något borde göras för att i möjligaste mån trygga ålderdomen för gamla konstnärer" för att citera Eric Norström som var med den minnesvärda kvällen. Dahlskog gick omkring med hatten bland de närvarande och fick ihop en grundplåt på 38 kronor. Detta var fröet till Stiftelsen Konstnärernas Hjälpfond, vars stadgar fastställdes den 23 mars 1938. Dahlskogs initiativ ledde samma år till att det bildades en kommitté med uppdrag att undersöka möjligheterna att skapa en konstnärernas hjälpfond. Kommittén lyckades under fem år göra en formidabel prestation. Med utgångspunkt i de 38 kronorna kunde de efter fem år (1941) överlämna inte mindre än 256 139 kronor till hjälpfonden.

Det storslagna resultatet nådde kommittén genom att skapa tre institutioner med samma mål. Dessa är Konstnärsklubbens Minnesfond, Föreningen Konstnärernas Vänner, samt huvudstiftelsen Konstnärernas Hjälpfond. Enskilda bidrag, lotteriinkomster och medlemsavgifter överförs till hjälpfonden och som sammantaget förvaltas som en självständig förmögenhet. Avkastningen ska enligt stadgarna "... utdelas åt svenska manliga eller kvinnliga målare, skulptörer, grafiker eller tecknare, som på grund av ålder eller sjukdom fått sin arbetsförmåga varaktigt nedsatt och därigenom blivit i behov av ekonomiskt stöd." Styrelsen i stiftelsen består av representanter från Konstnärsklubben, Föreningen Konstnärernas Vänner och KRO. Den består av 11 ledamöter med Carl-Gustaf

Petersén som ordförande och sammanträder tio gånger per år för behandling av inkomna ansökningar.

Hjälpfondens sekreterare Marianne Petersén håller med om att kännedomen om fonden inte varit så stor. Därför har man de senaste åren börjat mera aktivt gå ut och informerat om verksamheten genom olika konstnärsmedia, bland annat i nätsajten Om konst. En märkbar ökning av sökande skedde också det förra året då runt 200 konstnärer sökte stöd. Den ekonomiska krisen har ju slagit hårt inte minst mot konstnärerna, något som ytterst sällan nämns i debatten.

För att få bidrag från fonden gäller att man har konstnärlig utbildning (eller liknande) och är yrkesverksam konstnär, att man på grund av sjukdom tillfälligt eller permanent fått sin arbetsförmåga nedsatt och därmed är i behov av ekonomiskt stöd, samt att den ekonomiska ställningen överensstämmer med Skatteverkets regler för mottagande av skattefria bidrag, dvs. motsvarar socialbidragsnormen.

Bidrag från hjälpfonden kan sökas under hela året. De kan utdelas som tillfälligt stöd vid sjukdom eller årlig pension från fyllda 65 år. Pensionen utbetalas kvartalsvis och granskning av pensionärerna ekonomi görs varje år. Bidragen är för närvarande inte skattepliktiga och behöver ej tas upp i självdeklarationen.

Konstnär som vill söka stöd gör det genom att fylla i en ansökningsblankett, som kan beställas från Hjälpfonden eller laddas ner på deras hemsida. Vill man veta hur man på olika sätt kan stödja Konstnärernas hjälpfond eller få mera information om fonden kan man kontakta hjälpfondens sekreterare Marianne Petersén, tel. 08-767 30 00, e-post: info@konstnarernashjalfond.se eller gå in på deras hemsida:

www.konstnarernashjalfond.se.

Text och foto: Jan K Persson
2009-05-28